

Lucylla Pszczołowska

Tone Pretnar (9 sierpnia 1945 - 16 listopada 1992)

Pamiętnik Literacki : czasopismo kwartalne poświęcone historii i krytyce literatury polskiej 84/3/4, 248-249

1993

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

TONE PRETNAR

(9 sierpnia 1945 – 16 listopada 1992)

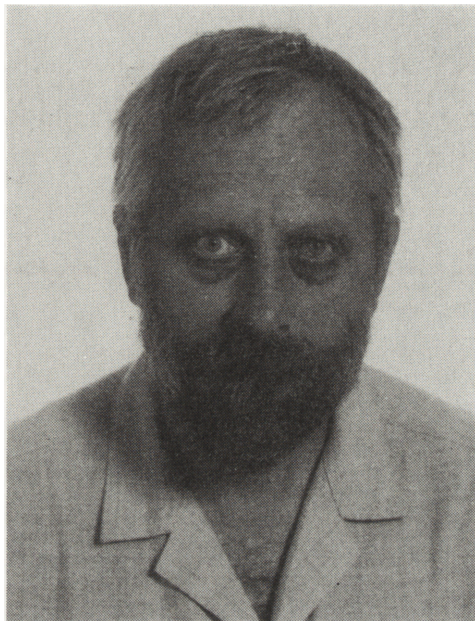
W roku 1972 zgłosił się do mnie z prośbą o opiekę naukową młody asystent uniwersytetu w Lublanie, przybyły do Polski jako stypendysta UNESCO. Ponieważ szczególnie interesował się wersyfikacją i stylistyką, a jak się wkrótce okazało, miał dobre wykształcenie filologiczne i był nieprzeciętnie zdolny i pracowity, zaczęłam go powoli wciągać do zajęć międzynarodowego zespołu badaczy słowiańskiej metryki porównawczej, działającego pod auspicjami Instytutu Badań Literackich. Tak rozpoczęła się nasza przyjaźń i współpraca. W każdym z 5 wydanych dotąd tomów nieformalnej serii „Słowiańska Metryka Porównawcza” jest rozdział o wierszu słoweńskim jego autorstwa, przynoszący bogate rezultaty badań, prowadzonych i interpretowanych z wielką rzetelnością naukową. W tomie 4 np., poświęconym wierszowi przekładu, Tone Pretnar przedstawił w pięknym studium charakterystykę tłumaczeń na słoweński poezji Mickiewicza.

Wierszem Mickiewicza – jako „układem odniesienia” – zajął się też Tone Pretnar w swojej dysertacji doktorskiej, którą w 1988 r. obronił w IBL. Nosi ona tytuł *Mickiewicz i Preszeren. Ze studiów nad polskim i słoweńskim wierszem romantycznym*. Dzięki głębokiej znajomości obu literatur i zdolnościom badawczym autora praca ta rzuca nowe światło na poezję największego słoweńskiego romantyka; przy okazji poczynił tam Pretnar szereg ciekawych obserwacji dotyczących wiersza Mickiewiczowskiego. Wcześniej opublikował studium „*Mładost, podaj mi krila!*” *Z dziejów jednego wersu w słoweńskich przekładach „Ody do młodości”* („Pamiętnik Literacki” 1981, z. 4). Za tym skromnym podtytułem kryją się analizy i interpretacje przesłanek, jakimi kierowali się tłumacze w wyborze wierszowych i stylistycznych ekwiwalentów dla całego utworu.

Publikowane w Słowenii i u nas prace na temat wersyfikacji słoweńskiej i polskiej oraz teorii wiersza stanowiły ważną, ale nie jedyną dziedzinę twórczej działalności tego ogromnie czynnego człowieka. Tone był gorącym krzewicielem znajomości literatury polskiej wśród swoich rodaków, czemu dawał wyraz nie tylko jako jej znakomity tłumacz, ale także jako popularyzator. Przełożony przez siebie wybór wierszy Norwida opatrzył pięknym posłowiem oraz kalendarium życia i twórczości poety. Przekładowi *Kroniki wypadków miłosnych* towarzyszy szkic o powieściach i filmach Konwického. Do wielu tłumaczonych opowiadań i wierszy dodawał komentarze o autorach i ich twórczości. Szczególnie wierszy polskich poetów tłumaczył bardzo dużo, sięgając zawsze po najwybitniejsze; jest współautorem tomu przekładów poezji

Miłosza, wyboru poezji Herberta, antologii poezji polskiej lat wojennych *Alarm*, tłumaczem wierszy Szymborskiej, Krynickiego, Lipskiej, Barańczaka, Zagajewskiego i innych, publikowanych w słoweńskich czasopismach.

Starał się też przybliżyć Polakom literaturę słoweńską i język słoweński. Jest współautorem – wraz z polskimi słowenistami – 5 książek zawierających przekłady poezji i prozy słoweńskiej. Lektoraty języka słoweńskiego, a potem i wykłady z zakresu języka i literatury prowadził Pretnar już od wczesnych lat siedemdziesiątych; najpierw na Uniwersytecie Warszawskim, później, przez szereg lat – z przerwami – na Uniwersytecie Jagiellońskim. Ale nasza

Tone Pretnar

słowenistyka zawdzięcza mu nie tylko świetne zajęcia dydaktyczne w Polsce czy w Słowenii, gdzie organizował „szkoły letnie”, w których uczestniczyli polscy jugosławiści i studenci. Tone Pretnar napisał wraz z Emilem Tokarzem pierwszy podręcznik do nauki języka słoweńskiego dla Polaków. Wkrótce ukaże się słownik słoweńsko-polski, którego Pretnar jest współtwórcą.

Rok akademicki 1992/93 rozpoczął doc. dr Tone Pretnar wykładami w Instytucie Sławistyki Uniwersytetu Śląskiego. W końcu października przyjechał do Warszawy. Był pełen optymizmu; wydawało się, że jego organizm zwyciężył w walce z ciężką chorobą, która go od kilku lat nękała. Przywiózł studium o słoweńskim sonecie do naszego kolejnego tomu, rozmawialiśmy o metodach realizacji nowego programu badań nad słowiańską metryką porównawczą, o jego rozlicznych naukowych i literackich planach. Wszystkiego tego nie dane mu już było zrobić. W kilka tygodni później, wracając z zajęć uniwersyteckich do domu, dostał ataku serca i zmarł, zanim przybyła pomoc.

Lucylla Pszczołowska